

Культурний фронт України
(оперативна інформація за інтернет-ресурсами)

12.12.2025

Зміст:

(Натисніть на заголовок для переходу на текст)

Загальні питання

[Якщо ми не продамо світу свою історію, її продасть росія. – Олександр Кірпи́чов](#)

[російського археолога, якого підозрюють у незаконних розкопках у Криму, затримали у Польщі. – Дар'я Лобанок](#)

Медіа

[Як змінився український YouTube у 2025 році: Ольга Тищук про нові формати, мову й тренди майбутнього. – Поліна Горлач](#)

Благодійність

[Голлівудська акторка й танцівниця родом із Конотопа підтримає збір на евакуацію поранених воїнів. – Дарина Рубан](#)

Театр

[Радіовистава «Ненароджені для війни» від Радіо Культура – у короткому списку BBC Audio Drama. – Оксана Заблоцька](#)

[Режисерський дебют акторки Христі Любої: у театрі «Золоті ворота» покажуть «Чорну шаль» за новелою Піранделло. – Катерина Кадакова](#)

[У Луцьку презентували форум-виставу, де зіграли дружини загиблих військових](#)

Візуальні мистецтва

[У консульстві Словацької Республіки експонують виставку закарпатських митців](#)

[В Одеському художньому музеї покажуть перформанси стипендіатів Антонена Арто. – Ксенія Білаш](#)

Кіномистецтво. Кінопрокат

[Держкіно продовжило підтримку 25 проєктів, які перемогли у дев'ятнадцятому конкурсному відборі. – Діана Горон](#)

[У Києві пройде перший Форум експериментального кіно Ars Mediale. – Дарина Рубан](#)

[«Сентиментальна цінність» та «Сират». Найкращі артфільми 2025 року покажуть у кінотеатрі «Жовтень»](#)

[«Антарктиду» Птушкіна тепер можна подивитися на Netflix та YouTube. – Микита Кишиневський](#)

Декоративно-ужиткове мистецтво

[У Національному музеї декоративного мистецтва проведуть Різдвяний ярмарок](#)

Література. Книговидання

[10 тез Богдани Романцової про книжки та літературу в 2025 році. – Катерина Яковленко](#)

[Книга року BBC 2025 оголосила переможців. – Дар'я Лобанок](#)

[У 2026 книжка «Не народжені для війни» Артема Чапая вийде нідерландською](#)

Охорона культурної спадщини

[В Ужгороді розпочалася науково-практична конференція про історичну та культурну спадщину прикордонного регіону. – Микола Шмигін](#)

Закордонні українці

[Десять діаспорних шкіл у Данії почнуть викладати історію України. – Валерія Буняк](#)

Підтримка України у світі

[«Культура важлива і під час війни. Можливо, люди перестануть думати „як тупо витратити на неї гроші”». – Ярослав Підгора-Гвяздовський](#)

Загальні питання

Якщо ми не продамо світу свою історію, її продасть росія. – Олександр Кіріпчов

Генеральний директор видавництва Bookchef зауважує: «У бізнесі є аксіома: якщо ви не займете нішу, її забере ваш конкурент. У геополітиці це працює ще жорсткіше. Довгі роки на полицях світових книгарень у секції „Східна Європа” панував російський наратив. Вони експортували свою версію історії системно, дорого і масово. Україна там була або відсутня, або представлена як „фон”, „околиця імперії”, об’єкт, а не суб’єкт. Зараз ми маємо унікальну, але тимчасову ситуацію. Світ готовий слухати нас. Але емоційного запалу недостатньо. Ми маємо перетворити українську історію та нашу правду на експортний продукт, щоби про нас знали більше, а росія не мала впливу на думку закордонних інтелектуалів. Як видавець, я дивлюсь на книгу, як на продукт, котрий має свого споживача, ціну та життєвий цикл. Тому пропоную відкласти лірику і подивитися на експорт українських сенсів мовою цифр, контрактів та логістики. У нас є „вікно можливостей” у 3–5 років. Якщо ми зараз не побудуємо інфраструктуру, наші діти знову будуть змушені пояснювати іноземцям, що Україна – це не „колишня росія”, а наша війна – не громадянська». Автор розповідає, що він думає про стратегію експорту української книги. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/7-krokiv-shchob-ukrajinska-kniga-stala-svitovim-bestselerom-311948/>

російського археолога, якого підозрюють у незаконних розкопках у Криму, затримали у Польщі. – Дар’я Лобанок

У Варшаві затримано російського археолога О. Бутягіна – високопоставленого співробітника Ермітажу. За даними української прокуратури, він проводив незаконні розкопки на об’єктах культурної спадщини в Криму, що призвело до їхнього знищення. Репортер RMF FM Кшиштоф Засада розповів, що росіянин читав серію лекцій у Європі. Він випадково перебував у Варшаві дорогою з Нідерландів на Балкани, коли його затримали працівники польського Агентства внутрішньої безпеки. У листопаді 2024 року Служба безпеки України оголосила Бутягіну підозру за ч. 4 ст. 298 Кримінального кодексу України (незаконне проведення пошукових робіт на об’єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об’єктів культурної спадщини, вчинене з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об’єктів археологічної спадщини). За даними слідства, Бутягін з 2014 року був одним із керівників експедиції в окупованому росією Криму, з якої проводив незаконні розкопки в Керчі, на місці давньогрецького міста Мірмекіон. Експертиза встановила, що через це було пошкоджено українську історичну локацію. Збитки оцінено у понад 200 мільйонів гривень. Бутягін очолює відділ давньої археології в Ермітажі в Санкт-Петербурзі. Його допитали у Варшавській окружній прокуратурі, втім чоловік відмовився давати свідчення. Прокурор подав клопотання до суду про тимчасовий арешт Бутягіна. Суд задовольнив клопотання про утримування росіянина під вартою упродовж

40 діб. Тепер Україна готує офіційний запит на екстрадицію. Після отримання документів польський суд перевірить їх та вирішить, чи є підстави для екстрадиції Бутягіна до України. Підозрюваному загрожує позбавлення волі на строк від одного до десяти років. Джерело:

<https://life.pravda.com.ua/culture/rosiyskogo-arheologa-yakogo-pidozryuyut-v-nezakonnih-rozkopkah-u-krimu-zatrimali-u-polshchi-311987/>

Медіа

Як змінився український YouTube у 2025 році: Ольга Тищук про нові формати, мову й тренди майбутнього. – Поліна Горlach

У 2025 році український YouTube пережив значну трансформацію – зросла кількість україномовного контенту та збільшилась кількість розважальних каналів. Утім, досі бракує контенту у вузьких нішах. Про головні тенденції року розповідає експертка з YouTube і CEO агенції Tishuk Digital Hub О. Тищук. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1186894-ak-zminivsa-ukrainskij-youtube-u-2025-roci-olga-tisuk-pro-novi-formati-movu-j-trendi-majbutnogo/>

Благодійність

Голлівудська акторка й танцівниця родом із Конотопа підтримає збір на евакуацію поранених воїнів. – Дарина Рубан

Голлівудська акторка й хореографка М. Мазепа, яка підкорила America's і France's Got Talent, отримала ролі у фільмах Marvel та Warner Brothers та працювала із Мелом Гібсоном, Робертом Даві та Коліном Вуделлом, з'явиться на благодійному ефірі «Танців із зірками». Вона підтримає збір Superhumans на прицільну евакуацію з фронту поранених захисників і захисниць. Докладніше:

<https://shotam.info/hollivudska-aktorka-y-tantsivnytsia-rodом-iz-konotopa-pidtrymaie-zbir-na-evakuatsiiu-poranenykh-voiniv/>

Театр

Радіовистава «Ненароджені для війни» від Радіо Культура – у короткому списку BBC Audio Drama. – Оксана Заблоцька

Переможців премії оголосять 1 березня 2026 року на церемонії у радіотеатрі в будівлі BBC Broadcasting House у Лондоні. Радіовистава «Ненароджені для війни» за сценарієм А. Нейолова – це реальні історії добровольців, які долучилися до лав ЗСУ та були залучені в штурмових операціях на гарячих напрямках фронту. Режисерка-постановниця проекту – С. Свиридко. Ця радіовистава також здобула спеціальну відзнаку на європейському конкурсі Prix Europa 2025 року. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1186914-radiovistava-nenarodzeni-dla-vijni-vid-radio-kultura-u-korotkomu-spisku-bbc-audio-drama/>

Режисерський дебют акторки Христі Любої: у театрі «Золоті ворота» покажуть «Чорну шаль» за новелою Піранделло. – Катерина Кадакова

У Київському академічному театрі «Золоті ворота» відбулася прем'єра вистави «Чорна шаль» за новелою італійського драматурга, лауреата Нобелівської премії з літератури Луїджі Піранделло. Спектакль став режисерським дебютом акторки Х. Любої. Авторка інсценізації – драматургиня К. Пенькова. Докладніше:

<https://divoche.media/2025/12/11/rezhyserskyi-debiut-aktorky-khrysti-liuboi-u-teatri-zoloti-vorota-pokazaly-chornu-shal-za-noveloiu-pirandello/>

У Луцьку презентували форум-виставу, де зіграли дружини загиблих військових

У Волинській обласній бібліотеці для юнацтва відбулася прем'єра форум-вистави «Як ти...», створеної командою форум-театру «Крок у завтра» (режисерка проєкту – Н. Журавльова). Акторками форум-театру є дружини загиблих військових. Форум-вистава – це переможець конкурсу соціальних проєктів управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Луцької міської ради. Реалізувала проєкт благодійна організація «Творчість заради життя» у партнерстві з громадською ініціативою «Віднова» від МдС та Волинською обласною бібліотекою для юнацтва. В основу вистави покладено ситуації, з якими жінки полеглих стикаються щодня. **Довідково:** форум-театр – це інтерактивна методика для вирішення соціальних проблем, де глядачі стають учасниками, а іноді й акторами, пропонуючи рішення в реальних ситуаціях через імпровізацію та діалог. Акторами форум-театру є не професійні актори, а звичайні люди. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/856051-u-lutsku-prezentuvali-forum-vistavu-de-zigrali-druzhini-zagiblikh-viyskovikh>

Візуальні мистецтва

У консульстві Словачької Республіки експонують виставку закарпатських митців

У приміщенні Генерального консульства Словачької Республіки у місті Ужгород представлено тематичну виставку робіт закарпатських митців. «Місто» – назва експозиції, до якої увійшли близько двадцяти полотен, присвячених Ужгороду. Як розповів ініціатор виставки, письменник і педагог зі Словаччини, вчитель Ужгородського ліцею № 4 Ян Поханич, традиція проведення в цьому просторі художніх виставок існує вже чимало років. Найчастіше тут експонуються твори митців, котрі мають словацьке коріння, брали участь у пленерах у Словаччині, а також інших закарпатських авторів, які представляють свої тематичні добірки. Щорічно відбувається 5–6 таких вернісажів. Нинішня виставка – завершальна в цьому році. Роботи представили відомі митці краю – Б. Кузьма, Ф. Ерфан, І. Луценко, Ю. Шелевицький та С. Біба, котрий є куратором виставки. Докладніше:

<https://kultura.rayon.in.ua/news/856084-u-konsulstvi-slovatskoi-respubliki-eksponuyut-vistavku-zakarpatskikh-mittsiv>

В Одеському художньому музеї покажуть перформанси стипендіатів Антонена Арто. – Ксенія Білаш

13 грудня в ОНХМ відбудеться перформанс Г. Гогатадзе під назвою «My Friend From Nowhereland» («Мій друг з Нізвідкіля»), присвячений листуванню двох хлопців – з Буджаку (Південь Одеської області) та Белуджистану (історична область на північному узбережжі Індійського океану, раніше окрема країна, тепер – територія, розділена між трьома державами). У перформансі митець досліджує спільність двох паралельних досвідів: життя на периферії, пошуку ідентичності в релігійному контексті та ізоляції, де інтернет стає єдиним каналом комунікації. Це партисипативний твір, який змінюється від участі глядачів. 14 грудня в ОНХМ буде проведено перформанс «Морський бій» О. Мінька й В. Прилуцького. Життя цих митців міцно пов'язане з наразі окупованим Бердянськом. В Одесі, на узбережжі Чорного моря, вони час від часу бачать міраж рідного міста, що стоїть на Азовському морі. В перформансі за допомогою фотографії, гри та розмови Мінько та Прилуцький намагатимуться наблизитися до схованого в тумані війни міста, відтворити його суперечливий контекст, потрапити в міраж. Об'єднані спільною темою Півдня, обидва перформанси говорять про близькість на відстані, про міражі як спосіб виживання та про уявні простори, що виникають там, де реальні території стають недоступними. Покази в ОНХМ стануть частиною серії показів перформативних творів стипендіатів Антонена Арто, що досліджують український Південь. Інші покази пройдуть також у Первомайську та Запоріжжі. Докладніше:

https://lb.ua/culture/2025/12/11/711319_odeskomu_hudozhnomu_muzeyi.htm
1

Кіномистецтво. Кінопрокат

Держкіно продовжило підтримку 25 проєктів, які перемогли у дев'ятнадцятому конкурсному відборі. – Діана Горон

Віцепрем'єр-міністерка з питань гуманітарної політики – міністерка культури України Т. Бережна повідомила, що разом з командою Міністерства культури, Державного агентства з питань кіно та за підтримки Мін'юсту ухвалено зміни, які відновлюють можливість фінансування 39 проєктів, які потребували «оперативного рішення». У Держкіно розповіли, про які саме зміни йдеться, а також що відомо про самі проєкти. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/246245/2025-12-11-derzhkino-prodovzhylo-pidtrymku-25-proiektiv-yaki-peremogly-u-devyatnadtsyatomu-konkursnomu-vidbori/>

У Києві пройде перший Форум експериментального кіно Ars Mediale. – Дарина Рубан

19–21 грудня в Києві відбудеться перший Форум експериментального кіно Ars Mediale, триденна подія, присвячена експериментальному та архівному кіно. Форум буде реалізовано у співпраці з Goethe-Institut в Україні. Фестиваль проведуть у гібридному форматі: кінопокази та розмови з автор(к)ами – у

кінотеатрі-укритті KINO42, а дискусії транслюватимуть в інстаграмі Ars Mediale. Тема – деколонізація архівів та спадщини, що об'єднає режисерів/-ок, митців/-кинь та дослідників/-ниць, які працюють із рухомим зображенням. Їхні роботи покажуть, як люди з різних куточків світу взаємодіють із пам'яттю про диктатуру та депортації, етнічні чистки й погроми, збройні антиколоніальні повстання, знищені архіви та особисті родинні історії. У програмі – більше десяти стрічок із Західної Європи, Балкан, Південної Америки, Близького Сходу та України. Докладніше:

<https://shotam.info/u-kyievi-proyde-pershyy-forum-eksperymentalnoho-kino-ars-mediale/>

«Сентиментальна цінність» та «Сират». Найкращі артфільми 2025 року покажуть у кінотеатрі «Жовтень»

18 грудня у столичному кінотеатрі «Жовтень» розпочнуться покази проекту «Найкращі фільми року». До програми ввійшли 22 стрічки, що у 2025-му стали подіями – це лауреати міжнародних кінофестивалів і кінопремій, а також глядацькі гіти. Серед них і вітчизняні «2000 метрів до Андріївки», «Реал», «Порцелянова війна» та ін. Докладніше:

<https://bit.ua/2025/12/sentymentalna-tsinnist-ta-syrat-najkrashhi-artfilmy-2025-roku-pokazhut-u-kinoteatri-zhovten/>

«Антарктиду» Птушкіна тепер можна подивитися на Netflix та YouTube. – Микита Кишиневський

Документальний фільм А. Птушкіна «Антарктида» викладено на стримінгову платформу Netflix та на YouTube. Докладніше:

<https://shotam.info/antarktydu-ptushkina-teper-mozhna-podyvytysia-na-netflix-ta-youtube/>

Декоративно-ужиткове мистецтво

У Національному музеї декоративного мистецтва проведуть Різдвяний ярмарок

13–14 грудня у Національному музеї декоративного мистецтва України проведуть Різдвяний ярмарок за участі понад 40 майстрів. Усі охочі зможуть придбати мистецькі подарунки до свят, відвідати воркшопи від майстрів народної творчості та музейних співробітників. Серед активностей – майстер-класи з витинанки, вибійки, розпису, свічок тощо. Докладніше:

<https://www.platfor.ma/u-natsionalnomu-muzeyi-dekoratyvnogo-mystetstva-provedut-rizdvanyj-yarmarok/>

Література. Книговидання

10 тез Богдани Романцової про книжки та літературу в 2025 році. – Катерина Яковленко

Літературознавиця та критикиня Б. Романцова розповідає про тенденції 2025 року: що відбувається в Україні, в Європі та світі; як цифрові технології та соцмережі впливають на продажі й на читання. Докладніше:

<https://suspilne.media/culture/1186290-10-tez-bogdani-romancovoi-pro-knizki-ta-literaturu-v-2025-roci/>

Книга року BBC 2025 оголосила переможців. – Дар'я Лобанок

Переможницею у номінації «Книга року-2025» стала Лена Лягушонкова за книгу «Мій прапор записав котик» (Львів: Урбіно, 2025). У категорії «Есеїстика» нагороду отримав М. Лаюк за книгу «Списки» (Київ: Українер, 2025). У номінації «Дитяча книга року» перемогла книга «Вершники дощу» К. Штанко (Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2025). У конкурсі читацьких рецензій цього року перемогла А. Андріїв за рецензію на книгу «Вівці цілі» Є. Кузнєцової. Докладніше:

<https://life.pravda.com.ua/culture/kniga-roku-vvs-2025-ogolosila-peremozhciv-311996/>

У 2026 книжка «Не народжені для війни» Артема Чапая вийде нідерландською

У лютому 2026 року книжка «Не народжені для війни» з'явиться в перекладі нідерландською мовою. Видання вийде у нідерландському видавництві De Bezige Bij («Працьовита бджілка»). За словами А. Чапая, видавництво має особливу історію: воно постало в роки Опору під час нацистської окупації Нідерландів як відповідь на пропагандистський наратив про «один народ». Передмову до нідерландського видання написав один із найпомітніших сучасних письменників Нідерландів – Тоні Вірінга (Tommy Wieringa). Автор зацікавився книжкою після того, як прочитав англійський переклад за рекомендацією А. Куркова. Переклав видання Тобіас Волс. Докладніше:

<https://chytomo.com/u-2026-knyzhka-ne-narodzheni-dlia-vijny-artema-chapaia-vyjde-niderlandskoiu/>

Охорона культурної спадщини

В Ужгороді розпочалася науково-практична конференція про історичну та культурну спадщину прикордонного регіону. – Микола Шмигін

10 грудня в Ужгородському скансені розпочала роботу міжнародна науково-практична конференція «Історична та культурна спадщина в прикордонному регіоні», участь в якій беруть представники музейної, наукової та управлінської спільнот України, Словаччини та Румунії. Промовці говорили про важливість транскордонної співпраці, спільних цінностей та підтримки України в часи війни. А також про міжнародну підтримку української громади в Румунії, литовську модель солідарності, створення Західноукраїнського евакуаційно-реставраційного центру, музейні практики меморіалізації війни, менеджмент культурної спадщини під час воєнних викликів, роль «сарафанного радіо» у музейній комунікації, розвиток ужгородського скансену та міжнародні можливості для презентації регіональної спадщини. Докладніше:

<https://history.rayon.in.ua/news/856095-v-uzhgorodi-rozpochalasya-naukovo-praktichna-konferentsiya-pro-istorichnu-ta-kulturnu-spadshchinu-prikordonnogo-regionu>

Закордонні українці

Десять діаспорних шкіл у Данії почнуть викладати історію України. – Валерія Буняк

Десять шкіл та освітніх осередків з різних міст Данії, зокрема Копенгагена, Ейсберга, Оденсе, Колдінга, а також школа в Стокгольмі долучилися до менторської програми «Корені та крила: історія, яка об'єднує» для вчителів за кордоном, аби запровадити викладання історії України, повідомила комунікаційна команда Фондації Пилипа Орлика, за підтримки якої реалізується ця програма. Докладніше:

<https://ms.detector.media/withoutsection/post/38721/2025-12-11-desyat-diaspornykh-shkil-u-danii-pochnut-vyklady-istoriyu-ukrainy/>

Підтримка України у світі

«Культура важлива і під час війни. Можливо, люди перестануть думати „як тупо витратити на неї гроші”». – Ярослав Підгора-Гвяздовський

Тііна Локк – незмінна з 1997 року директорка одного з найбільших європейських кінофестивалів Tallinn Black Nights Film Festival (або естонською Pimedate Ööde filmifestival, PÖFF). Вона допомагає Україні, практично промотуючи українське кіно на своєму фестивалі. Цього року участь українських фільмів на ньому була найбільшою за всі роки Незалежності по всіх фестивалях світу. В інтерв'ю Тііна Локк розповідає, чому естонський фестиваль так рекламує українське кіно, чи важлива культурна дипломатія під час війни та які зараз загалом фестивальні тенденції, варті того, аби нам звернути на них увагу. Докладніше:

<https://detector.media/infospace/article/246235/2025-12-11-kultura-vazhlyva-i-pid-chas-viyny-mozhlyvo-lyudy-perestanut-dumaty-yak-tupo-vytrachaty-na-nei-groshi/>

Випуск підготував

Зворський А. С.,

головний бібліограф відділу НАУІ

Інформцентру з питань культури та мистецтва;

тел.: 093-415-89-30; електронна адреса: info_nplu@ua.fm